

אין עוד מלבדו
אין יחיד ומיוחד

בית שלמה

פר' יאמר ה' השמים כסאי והארץ הדם רגלי יא' זה בית אשר תבנו לי ויא' זה מקום מגורתי

לעילוי נשמות
 מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
 הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא
 מו"ר אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה דב
 סבנו ר' יששכר דב ב"ר אורי
 דודנו שלום ב"ר ישעיהו
 הרה"ק ר' יעקב יוסף מפולגא
 הרה"ק ר' אהרן מזיטומיר
 הרה"ק ר' אשר מטטולין ב"ר אהרן
 הגדול
 הרה"ק ר' אליהו ב"ר אהרן אביחצירא
 שמעון הצדיק
 הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר חיים
 האגער
 רבינו יונה החסיד מגירונדי ב"ר
 אברהם

פר' בראשית
תשפ"ג
 גליון 310
נא לשמור על
קדושת הגליון
 נא לא לעיין בו בשעת
 התפילה וקריאת התורה

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לקבלת גליון זה למייל שלהו בקשה ל- MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

"בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ" (א', א')

רש"י - בראשית. אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם, שהיא מצוה ראשונה שנצטוו ישראל, ומה טעם פתח בבראשית, משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים (תהלים קיא ו) שאם יאמרו אמות העולם לישראל לטטים אתם, שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם כל הארץ של הקדוש ברוך הוא היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו:
 יש לשים לב כי הלשון ברש"י מתחלפת באמצע הפירוש שכן בתחילה הוא כותב שאם יאמרו אמות העולם היינו שאלת הגוים את ישראל ואח"כ מופיע והם אומרים להם היינו תשובת עם ישראל

לגויים אך לאח"כ בסוף התשובה הלשון מתחלפת ורש"י כותב נתנה להם ונתנה לנו והיה לו לכתוב נתנה לכם כי הרי לכאורה עם ישראל עונים את התשובה הנ"ל לגויים ומדוע א"כ כתב רש"י בצורה זו ונראה לענ"ד כי כבר בתקופת רש"י הוא ידע כי הגויים יודעים לשאול שאלות אך הם אינם מוכנים לקבל תשובות אם זה סותר את כל תפיסת עולםם ולכן יוצא שבעצם עם ישראל לא עונים את התשובה לגויים שממילא אינם מוכנים לשמוע אלא אנו עונים תשובה זו לעצמנו שאם נשאל מהי באמת זכותנו על הארץ הזאת על זה עונה רש"י שהארץ היא של הקב"ה וברצונו הוא נותן אותה למי שיחפוץ

"וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹרֶץ פִּי טוֹב וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹרֶץ וּבֵין הַחֹשֶׁק" (א', ד')

רש"י הקדוש מביא את דברי האגדה "ראהו שאינו כדאי להשתמש בו רשעים והבדילו לצדיקים לעתיד לבא" ניתן לפרש בס"ד את הדברים בכך ידוע כי התורה נקראת אור ככתוב נר מצוה ותורה אור וראה הקב"ה שיהיו זמנים בו יהיו רשעים שישתמשו בתורה כדי להטעות את עם ישראל אחריהם תוך שהם משתמשים בתורה בסילוף הדברים על כן הבדיל הקב"ה את התורה מהרשעים שאין הם יוכלו להגיד דברים מושלמים ותמיד הם יכשלו בלשונם כדי שהאנשים ידעו שהם רמאים ואין ללכת אחריהם וכל זה כדי שלא יהיה מצב כי אנשים יבואו ויגידו מה אתם רוצים מאיתנו אמרו לנו

שהוא רב אז הלכנו אחריו ואולי הוא אפילו לבוש כמו אחד כזה לכן הקב"ה הבדיל את התורה מאנשים אלו וגם אם נראה כי הם אומרים תורה הם נכשלים בלשונם ואומרים דברי הבל ושטות כך שכולם ידעו כי אין ללכת אחריו וכל דבריו הם הבל ורעות רוח דבר זה אנו רואים במה שאנו אומרים בתפילות הימים הנוראים לאדם מערכי לב ומה' מענה לשון היינו לפי מה שיש לאדם בתוך הלב הקב"ה ישים לו את דבריו בפה ובמיוחד בדורות האחרונים הדבר הוא מצוי יותר ולכן נאמר לעתיד לבוא היינו בזמן שלפני המשיח השקר יתגלה וכל אותם הרמאים יצא קלונם חוצה

"וַיִּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׁא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֵשָׂה פְּרִי לְמִינֵוֹ אֲשֶׁר זֶרְעוֹ בּוֹ עַל הָאָרֶץ וַיְהִי כֵן" (א', י"א)

ניתן לפרש פס' זה בס"ד שהמדובר על אדם המחפש חידושי תורה שכן תדשא ר"ת דברי תורה שמחדש האדם שבידוע האדם נקרא עץ פרי כנודע שבחג השבועות נידונים על פרות האילן שהם גם חידושי התורה של האדם וזהו עץ פרי עושה פרי אשר זרעו בו על הארץ שכן חידושי התורה ניתן לעשות רק בארץ כידוע המעשה מתגורו של עכנאי ששם נאמר לא בשמים היא אלא לפי מה שפסקו בארץ כך נוהגים בשמים ועוד שבבית דין של מעלה מושיבים את גדול הדור בארץ שיפסוק את הדין לנידון שכן הוא אדם ולא מלאך שידוע לו את הנוהג בארץ וזהו למינו היינו ששתיים משתיים לאותה קבוצה של בני הארץ וזה מה שמסיים הפס' יהי כן היינו כשם שפסקו בבית

דין של מטה כך יפסקו בבית דין של מעלה. וכן בכל דור ודור ניתנה רשות לחכמים לחדש בתורה חידושים וסייגים לפי הבנתם שכן הם מצויים במה שקורה בארץ וזהו למינו ועוד ר"ת דשא דבריו של אדם עש"ב עושים שלום בשמים כידוע שניתן כוח לבני אדם לפתור מחלוקות בין חכמים על ידי ישוב דבריהם וע"י כך הם עושים שלום ביניהם בשמים וכן עשב ר"ת ע"י בוראים שמים כידוע שחידושי תורה גורמים לבריאת שמים חדשים כמובא בזוהר הקדוש וזהו שמסיים ויהי כן לפי שהמילה כ"ן עולה למניין שבעים הרמוז על שבעים פנים לתורה

"אֶעֱשֶׂה לוֹ עֹזֶר כְּנֶגְדּוֹ" (ב', י"ח)

רש"י הקדוש מפרש זכה עזר לא זכה כנגדו להלחם וניתן להסביר בס"ד כי המילה להלחם באה לרמוז לה - לחם היינו שע"י האשה מגיעה פרנסתו של האדם כמובא במסכת בבא מציעא שהברכה בבית נמצאת בזכות האשה וזה מה שאומר רש"י זכה היא לעזר היינו שפרנסתו מצויה לו בזכות אשתו לא זכה כנגדו היינו

שפרנסתו מצויה לו כנגדו ואין היא מגיעה אליו עוד יאמר זכה היינו שאשתו עוזרת לו להתקדם בעבודת ה' לא זכה לפחות היא עוזרת לו להלחם ביצ"ה כמו שמובא בגמרא יבמות ס"ג ע"א דאמר ר' חייא "דיינו שמצילות אותנו מן החטא, ומגדלות בנינו לתורה"

"הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב" (ג', ט"ו)

ידוע כי הנחש רומז על היצה"ר שכל פעם בא לפתות את האדם לעבור על רצון ה' יתברך ואיך הוא עושה זאת ואתה תשופנו עקב היינו שהיצה"ר מנסה לטשטש את העקבות שהורישו לנו אבותינו על מנת שנלך בדרך כמו שנאמר צאי לך בעקבי הצאן על משכנות הרועים וכמו שהנחש בחיילתו מטשטש הוא את העקבות שבחול כך גם היצה"ר מנסה לעשות שע"י כך ירגיש היהודי מיואש שאין לו אף אחד בעולם וע"י כך יתבטל הוא מתורה ומצוות ח"ו ועוד ידוע כי היצה"ר מנסה לגרום לאדם לזלול במצוות הקלות שאדם דש בעקביו ומשם הוא ממשיך הלאה לפתות את האדם לעבור על כל התורה כולה ר"ל וזהו שנאמר ואתה תשופנו עקב דהיינו כמו שכאשר

משייפים עץ מורידים חתיכה אחר חתיכה עד שהעץ עומד ערום ועריה כך היצה"ר הוא הנחש מנסה להשיל מהיהודי מצווה אחר מצווה עד שהוא נשאר ללא כל קדושה ר"ל וכידוע הקב"ה מקדים רפואה למכה ולכן לפני כן נאמר הוא ישופך ראש דהיינו אם היהודי רוצה להינצל מהיצה"ר עליו ללכת שפוף דהיינו להנמיך את עצמו בענוה ולהתבטל אל גדולי הדור האמתיים שהם בחינת ראש וע"י כך יזכה לעסוק בתורה שהיא בחינת ראש כמו שנאמר ראש דברך אמת וכך יצליח היהודי לקיים בחינת ראש הוא ישופך היינו לנשוף על היצה"ר דברי תורה היוצאים מבין שפתי היהודי וע"י כך לא יוכל היצה"ר להתקרב אליו כמו שנאמר בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין

משנת הצדיק – הרה"ק רבי משה סופר זצוק"ל זי"ע – החתם סופר – כ"ה תשרי

רבי משה סופר נולד בפרנקפורט לרב שמואל ורייזל. אבותיו היו סופרי סתם ומקצועו זה נגזר שם המשפחה. בגיל שש כבר למד תורה אצל רבי משולם זלמן חסיד ובגיל שבע חידש חידושי תורה משל עצמו. כשהיה בן 9 למד בישיבתו של הרב נתן אדלר בפרנקפורט והוא היה לרבו המובהק, ואף שימש לו תחליף לאב. בגיל 13 כבר דרש בענייני הלכה. כמו כן למד גם אצל הרב פנחס הורוביץ מחבר ספר ההפלאה ואצל הרב טיבלי שיער במייץ. ב 1786 הלך בשליחות רבו לפרוסניץ, כדי להפיץ את תורתו בעולם, שם נשא לאשה את שרה מלכה בתו של ר' משה ירוויץ בפרוסניץ ושם נעשה לראש הישיבה של העיר. בתחילה סירב להיות בתפקיד רבנות אבל מחוסר פרנסה קיבל על עצמו בשנת 1794 משרת רבנות בעיר דרזניץ שבמורביה, על פי תקנות מעהרין (מורביה) בעת ההיא לא היה ניתן לכהן כרב בלא סמיכה מרב המדינה, החתם סופר שהחזיק בסמיכה רק מהרב אדלר, ביקש מרבי מרדכי בנט שהיה הרב הכולל של מורביה לסומכו, וקיבל ממנו כתב סמיכה. בשנת 1807 התמנה לרב בפרשבורג, שהייתה הקהילה הגדולה והחשובה בהונגריה, שם המשיך להרביץ תורה בישיבה גדולה שאליה הגיעו תלמידים מארצות רבות שמספרם הגיע עד ל-500. החתם סופר שימש כרב הגליל (המחוז) וקראש הישיבה כ-33 שנה עד יום מותו, ובמקביל שימש גם כמוהל. תלמידיו הקימו ישיבות בכל רחבי הונגריה ולמשו ברבנות בקהילות שונות. לא רק תלמידיו של החתם סופר העריצו אותו והאדירו את שמו, גם תלמידי חכמים ידועים כמו הרב מרדכי בנט רבי עקיבא איגר רבי אפרים זלמן מרגליות, רבי משה מינץ ורבי אהרים העריצוהו, כידוהו והקנו לו מעמד הלכתי מיוחד. יהודים מקהילות רבות במרכז אירופה פנו אליו בשאלות בדיני איסור והיתר ועניינים אחרים. הוא נחשב לפוסק אחרון שניתן לסמוך עליו ולנהוג על פי פסקיו, ופסקיו התקבלו ללא שום ערעור בקהילות הונגריה בפרט, וקהילות ישראל בכלל. שמו של החתם סופר יצא לתהילה בכל קהילות ישראל, ואף היו שופטים גויים ששלחו אליו שאלות הנוגעות להלכה היהודית. מספרים שפעם למד החתם סופר עם שלושה מתלמידיו, תוך כדי הלימוד התעייף החתם סופר ונמנם. אז פנה אחד התלמידים לחבריו ואמר להם: "שמעתי שאומרים עלהחתם סופר שהוא גאון גדול, אני אינני רואה את הגאונות שלו". התלמיד השני הוסיף לומר: "אני שמעתי שאומרים עליו שהוא חכם גדול, אך אני אינני רואה את חכמתו הגדולה". התלמיד השלישי לא נשאר שקט, ואף הוא הוסיף לומר ששמע שאומרים על החתם סופר שהוא ירא שמים גדול, אך הוא אינו מבחין ביראת שמים הגדולה שבו לפתע התעורר החתם סופר ופרץ בבכי ואמר: מה שאתם אומרים שאני לא גאון גדול, אינני מצטער על כך, כי אני יודע שעמלתי כפי כל כוחותי, ואם אינני גאון – לא יתבעו אותי מהשמים על כך. אבל מה שאתם אומרים שאינני ירא שמים, על זה אני בוכה ומצטער, כי הרי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, ואם כן היה בידי להשיג יראת שמים, ואם אינני ירא שמים – הרי יתבעו אותי על כך", עוד מסופר כי בעירו של החתם סופר התגורר בחור יתום, והחתם סופר היה דואג לו, מעודד את רוחו ומייעץ לו בהתלבטויות ובקשיים שהיו מנת חלקו יום יום. בערב יום הכיפורים בשעה שעם ישראל מתכונן ליום הקדוש, קרא החתם סופר לבתו, וביקש ממנה "לכי בבקשה לביתו של אותו בחור יתום, ואמרי לו שלאחר יום כפור אשדך אותו עם יתומה פלונית, לאחר מכן תלכי נא לביתה של הבחורה היתומה אשר גרה בקצה השני של העיר, וגם לה תאמרי כי לאחר יום כפור אשדך אותה עם אותו יתום בתו של החתם סופר תמחה לעיתוי הבקשה ואמרה לאביה הגדול: "אבא, עומדים אנו כעת בערב יום הכפורים ועוד זמן לא רב תתחיל תפילת כל נדרי בבית הכנסת, וכי לא עדיף שאלך לבתיהם של היתום והיתומה לאחר יום הכפורים?", השיב לה אביה, "בתי היקרה, מצוה שכזו, לשמח יתום ויתומה, חפץ אני לקחתה עמי לבית הכנסת

דובב שפתי ישנים – ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

תולדות אהרן – הרב אהרן מזיטומיר ב"ר מרדכי זצוק"ל זי"ע

"ואד יעלה מן הארץ והשקה את פל פני האדמה" (ב', ו')

ואד יעלה מן הארץ כו' ונבאר דהנה הבורא ב"ה לא ברא את העולם אלא בשביל יראה שהיראה היא הכלי המקבל כל האורות וכל השפעות והיא הפתח ושער לכל העולמות והיראה בא מחמת רוב הלימוד שצריך ללמוד הרבה ואז בא אל היראה הגם שאמרו מכריז ר' ינאי כו' משם משמע שהיראה היא מקודם שם מיירי מיראה תתאה שהיא יראת עונש אבל היראה הרוממת צריך שיקדים לה לימוד התורה וזאד דיראה היא חותם וחיות של כל העולמות שהבורא לא ברא העולמות אלא בשביל ישראל שיקבלו עליהם מלוכת הבורא וזה הוא חיות העולמות שע"י שהם מקבלים על עצמם

מלוכת הבורא מביאים חיות לכל העולמו' וזה הוא "בראשית" ברא" אלקים ר"ת בבא שהוא ל שער ופתח כלומר אלקים שהיא היראה היא פתח א"ת ה"שמים ו"את הארץ ר"ת שם הקדוש אהו"ה שהוא חותמא דגושפנקא וזה השם הוא גימטריא י"ז שהוא ט"ב והוא מדת צדק שהיראה עילאד הוא חיות כל העולמות כמבואר והיראה עילאה נקראת אד שהוא עב הענן כמבואר במק"א וזהו וא"ד יעלה מן הארץ היינו כשהיראה עילאה עולת מן הארץ או והשקה את כל פני האדמה שבאה שפע לכל העולמות כמבואר

סגולה לפרנסה – עמידה בניסיון הכעס

"בזעת אפיך תאכל לחם עד שובך אל האדמה פי ממונה לקחת פי עפר אתה ואל עפר תשוב" (ג', י"ט)

ידוע מספרים הקדושים (מובא במורה"ן) כי לפני שנותנים לאדם כסף משמים מעמידים אותו קודם בניסיון הכעס ואם הוא מצליח לעמוד בו הוא מקבל את שהוכן בעבורו וחילופיהן ניתן לראות כי דבר זה רמוז בפס' הנ"ל בזעת אפיך תאכל לחם שכן זעת אפך רומז על מצב שבו האדם נמצא בניסיון של כעס בו האדם אמור לרתוח ולהתחמם מרוב עצבים הנרמז במילה אפך כמו חרון אף אבל במקום זאת הוא מקרר את עצמו ולא כועס כמו הזעה שתפקידה לקרר את הגוף בזמן מאמץ אזי ע"י כך הוא זוכה לאכול לחם היינו שזוכה לקבל כסף מן השמים

בעניין זה ולכן רוצים לדעת האם הכסף ישמש אותו לקיום מצוות או שמא חלילה הוא ישתמש בכסף כדי להיות גאוותן ולכן מעמידים את האדם בניסיון הכעס דייקא וכן ניתן לראות רמו לדבר בהמשך הפס' שכן נכתב עד שובך אל האדמה רמו למידת הענוה לאדם שמיים עצמו שפל כאדמה הזו שכולם דורכים עליה וכן בזה נרמז מה שאמר משה רע"ה ואנחנו מה עוד נרמזים במילה אדמה שלושת האנשים שמהם אנו לומדים את מידת הענוה שהם ר"ת אד"ם אברהם דוד משה עם פעמים אות ה"א בתחילה ובסוף הרומזות יחד על אות יו"ד הרומזות על הצדיקים שמקטינים את עצמם כנוודע וכן נכתב בהמשך הפס' "כי עפר אתה" שגם רומז למידת הענוה כמו שאמר אברהם אע"ה ואנכי עפר ואפר

עפ"י הנ"ל ניתן להבין את הסגולה המקובלת שאם נשפך משהו על השולחן זהו סימן לברכה ולכאורה הדברים תמוהים שכן אם נשפך עכשיו יש פחות אזי איוו ברכה יש בכך אלא עפ"י ביאורנו הדברים מתיישבים כפתור ופרח שכן בד"כ כאשר נשפך משהו מתחילים לבעוס ולהתעצבן ועל זה רומזת לנו התורה שאם נשפך לא תכעס ולא תתעצבן וע"י כך תזכה לברכה משמים כי בכך מודדים אותך במידת הכעס טרם תקבל את הברכה

ועוד ידוע סגולה לישועה לקבל ברכה מאדם שביזו אותו והוא שותק ולא מחזיר למבוה שעל זה נאמר תולה ארץ על בלימה הנרמז בר"ת של בזעת אפיך תאכל עד שע"י כך זוכה הוא ללחם היינו הישועה שאותה הוא צריך

עוד יאמר בזעת אפך בזע"ת ר"ת בשכר זה עול תורה היינו שעל ידי שתקבל עליך עול תורה תזכה לאכול לחם בנחת שכן כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ

ולמה מעמידים את האדם דווקא בניסיון הכעס שכן ע"י כך ניתן לדעת האם האדם הוא גאוותן או עניו לפי שידוע שמידת הכעס היא תולדה של מידת הגאווה כמו שמצינו באגרת הרמב"ן זי"ע שמאריך